

Yliopiston Apteekki

**Lääkejätteiden palautus apteekkiin
Asiakaskyselyn tulokset**

**Oulu
27.10.2009**

Sisältö

1. Tutkimuksen toteutus
2. Lääkejätteiden palautus Suomessa
3. Tulosten yhteenveto
4. Taustatiedot vastaajista
5. Tulokset
 - Kotitalouden lääkejätteet
 - Kotitalouden lääkejätteiden läpikäynti
 - Lääkejätteiden käsittelytavat
 - Lääkejätteiden palauttaminen apteekkiin
 - Lääkejätteiden palauttamisen tarpeellisuus
 - Asenteet ja mielipiteet
6. Kyselylomake

1 Tutkimuksen toteutus

- Asiakaskysely toteutettiin Yliopiston Apteekin kaikissa 17 toimipaikassa ympäri Suomen.
- Kysely toteutettiin apteekkien reseptipalvelupisteissä täytettävänä lomakekyselynä viikolla 38 (v. 2009).
- Tarkemmat tiedot tutkimuslomakkeesta löytyvät tämän esityksen lopusta.
- Vastauksia saatiin 2617 kappaletta. Toimipistekohtaisesti vastauslomakkeita täytettiin 50-257 kappaletta.
- Tutkimuksessa selvitettiin lääkejätteen palautukseen liittyviä toimintatapoja ja asenteita.

2 Lääkejätteen palauttaminen Suomessa

- Luontoon päätyy Suomessa sekajätteen mukana tai viemäriverkoston kautta yhä kymmeniä tonneja käyttämättä jääneitä tai vanhentuneita lääkkeitä vuosittain.
- Vanhentuneet ja käytöstä poistetut lääkkeet luokitellaan ongelmajätteiksi, koska ne vaikuttavat eläviin organismeihin luonnossa.
- Kotitalouksissa säilytettävät vanhentuneet ja käytöstä poistetut lääkkeet aiheuttavat riskin aikuisille, lapsille ja kotieläimille, mikäli niitä käytetään vahingossa.
- Lääkejätteen määrää voi vähentää ostamalla lääkkeitä sopivissa erissä ja aloittamalla uusi lääkehoito aina pienellä kokeilupakkauksella. Käyttämättä jääneet lääkkeet voi palauttaa apteekkiin.
- Apteekit ottavat vastaan käyttämättömäksi jääneet lääkkeet vapaaehtoisesti eli apteekkeilla ei ole lakiin perustuvaa velvoitetta asiasta. Tässä apteekit ovat olleet jätehuollossa edelläkävijöitä jo vuosia.
- Yliopiston Apteekin kaikissa 17 toimipisteessä ympäri Suomen on syksyllä 2009 otettu käyttöön lääkejätteroska-astiat. Niihin asiakas voi itse palauttaa läpinäkyvässä pussissa lähes kaikki lääkejätteet. Ainoastaan ruiskut ja neulat, joida sisältävät lääkkeitä ja käytöstä poistetut elohopeakuumemittarit palautetaan edelleen henkilökunnalle.
- Apteekeista lääkejätteet kuljetetaan paikallisen jätehuollon kautta Ekokemille, jossa ne tuhoetaan polttamalla. Jätteen polttamisen yhteydessä syntyvää kaukolämpöä hyödynnetään Riihimäellä ja Hyvinkäällä.

3 Tulosten yhteenveto

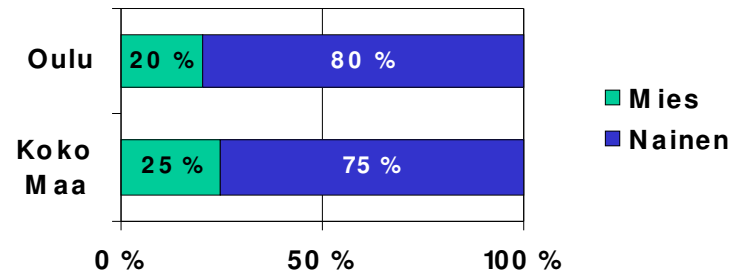
- Lähes joka toisella suomalaisella (44 % vastaajista) on kotonaan käytöstä poistettuja tai vanhentuneita lääkkeitä.
- Kotona olevien lääkkeiden päiväykset käydään useimmiten läpi kerran vuodessa (40 % vastaajista).
- Lähes joka kymmenes suomalainen (9 % vastaajista) on laittanut lääkejätteitä joko muiden jätteiden sekaan tai viemäriin viimeisten 12 kuukauden aikana, vaikka lääkejätteet tulisi aina palauttaa apteekkiin.
- Vain noin puolet suomalaisista (52 %) on sitä mieltä, että lääkejätteiden palautusmahdollisuudesta apteekkiin tiedotetaan riittävästi.
- Lääkejätteiden palauttamista apteekkiin pitää helppona 84 % suomalaisista.
- Kolme neljästä suomalaisesta (75 %) on huolissaan siitä, miten lääkejätteet vaikuttavat luontoon ja ympäristöön.
- Suomalaisista 84 % vie kaikki kotitalouden ongelmajätteet erilliseen keräyspisteeseen. Tämän kyselyn perusteella voidaan päätellä, että lääkejätteiden osalta palautus on kattavampaa kuin muiden ongelmajätteiden osalta.

4 Taustatiedot vastaajista

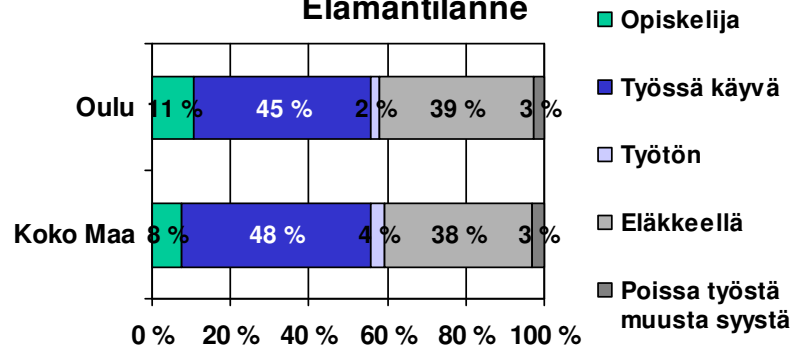
Vastaajien määrä

Oulu N= 188
Koko maa N=2617

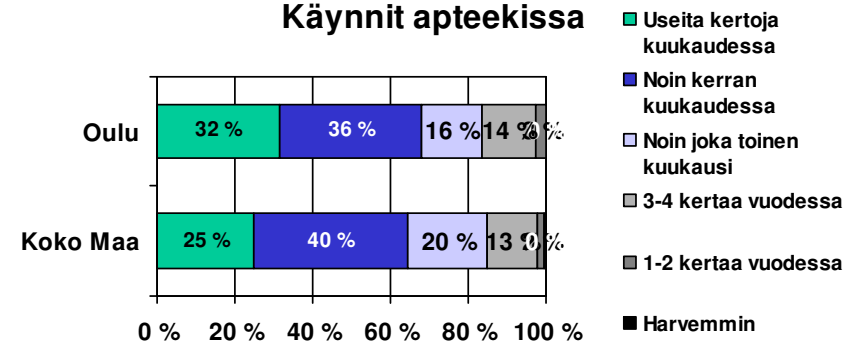
Sukupuoli

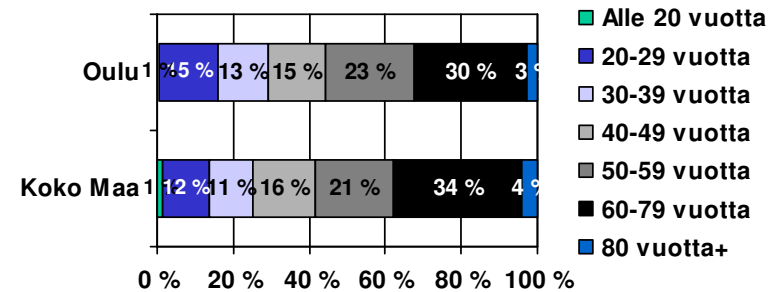
Elämäntilanne

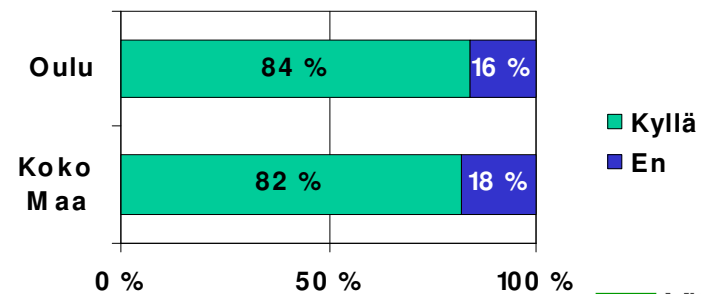
Käynnit apteekissa

Ikä

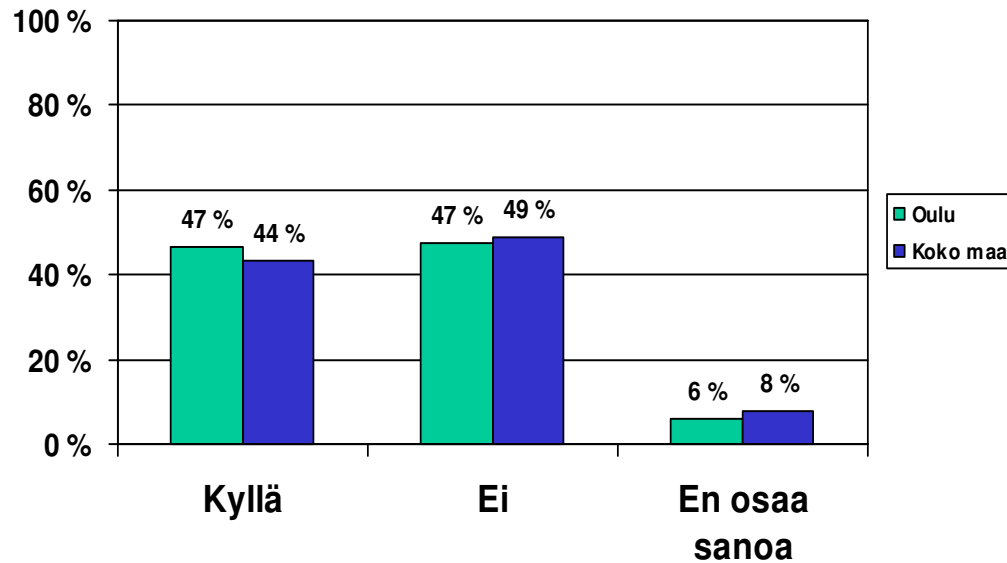

Reseptilääkkeiden päivittäinen käyttö

5.1 Kotitalouden lääkejätteet

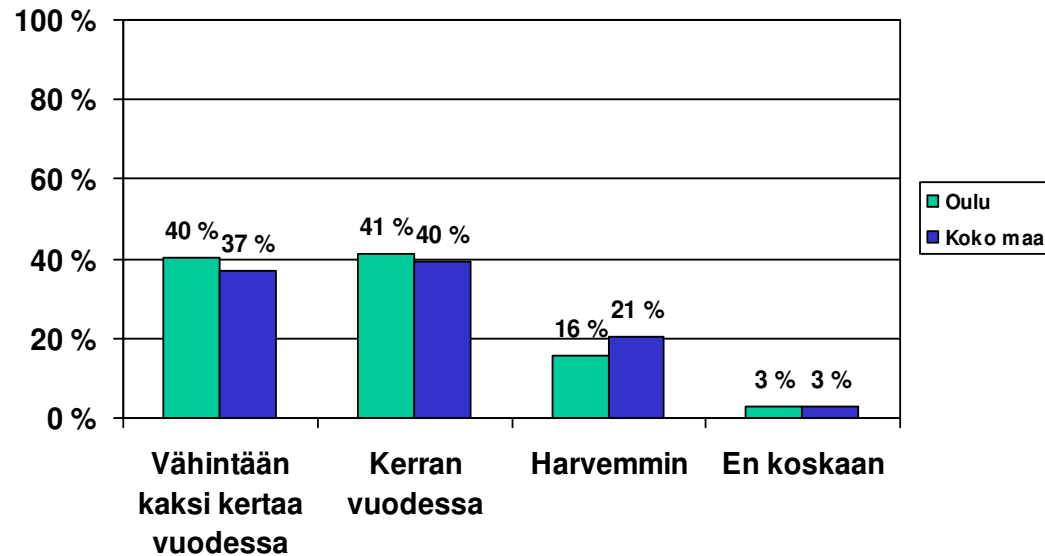
1. Onko kotonasi tällä hetkellä vanhentuneita tai käytöstä poistettuja lääkkeitä?

- Oulussa hieman keskimääräistä useammalla (47 %) on kotonaan vanhentuneita tai käytöstä poistettuja lääkkeitä kuin koko Suomen vastaajilla keskimäärin (44 %).
- Koko maassa lähes joka kymmenes (8 %) ja Oulussa noin joka kahdeskymmenes (6 %) ei tiedä tarkasti lääkekaappinsa (tai muun lääkkeiden säilytyspaikkansa) sisältöä.

5.2 Kotitalouden lääkejätteiden läpikäynti

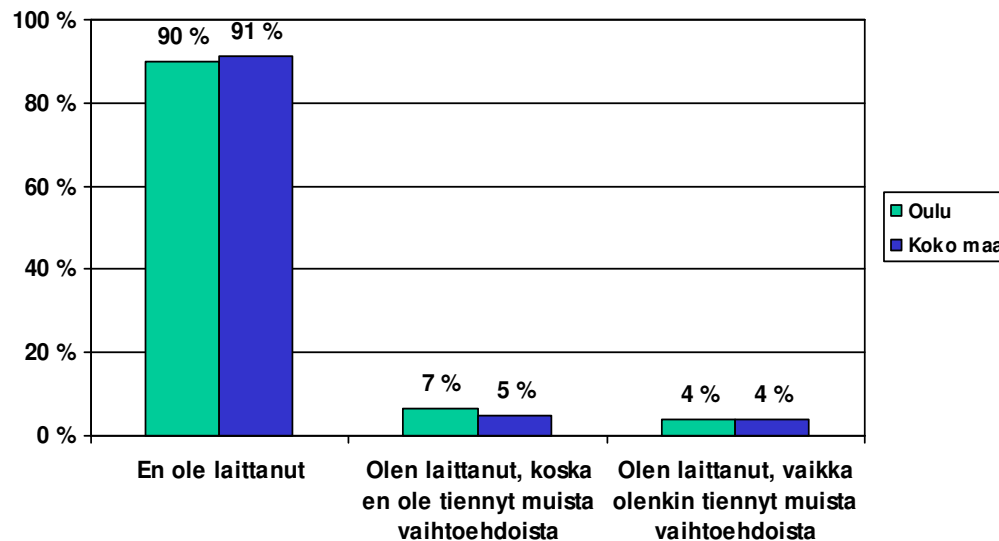
Kuinka usein käyt läpi kaikkien kotonasi olevien lääkkeiden päiväykset (esim. lääkekaapin sisällön)?

- Suomalaiset käyvät yleisimmin kotona olevien lääkkeiden päiväykset läpi kerran vuodessa (40 % vastaajista) .
- Oulu poikkeaa koko Suomen keskiarvoista siten, että siellä kotona olevien lääkkeiden päiväykset käydään useimmiten läpi vähintään kaksi kertaa vuodessa (40 % Oulun vastaajista).
- Lähes joka neljäs suomalainen (24 %) ja joka viides oululainen (19 %) käy lääkekaappinsa sisällön läpi harvemmin tai ei koskaan.

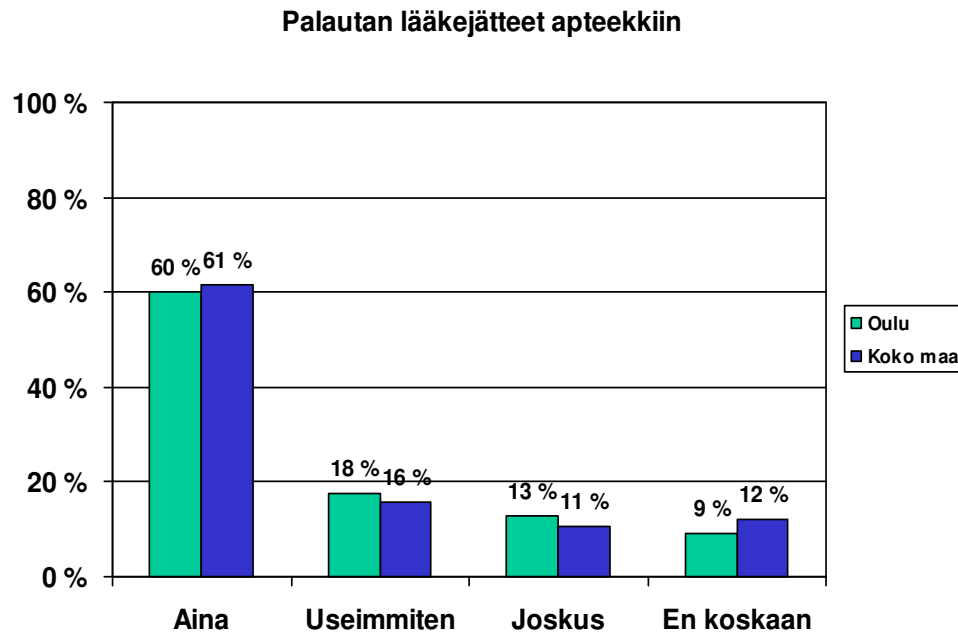
5.3 Lääkejätteiden käsittelytavat

Oletko viimeisten 12 kuukauden aikana laittanut lääkettä tavallisten jätteiden sekaan tai viemäriin?

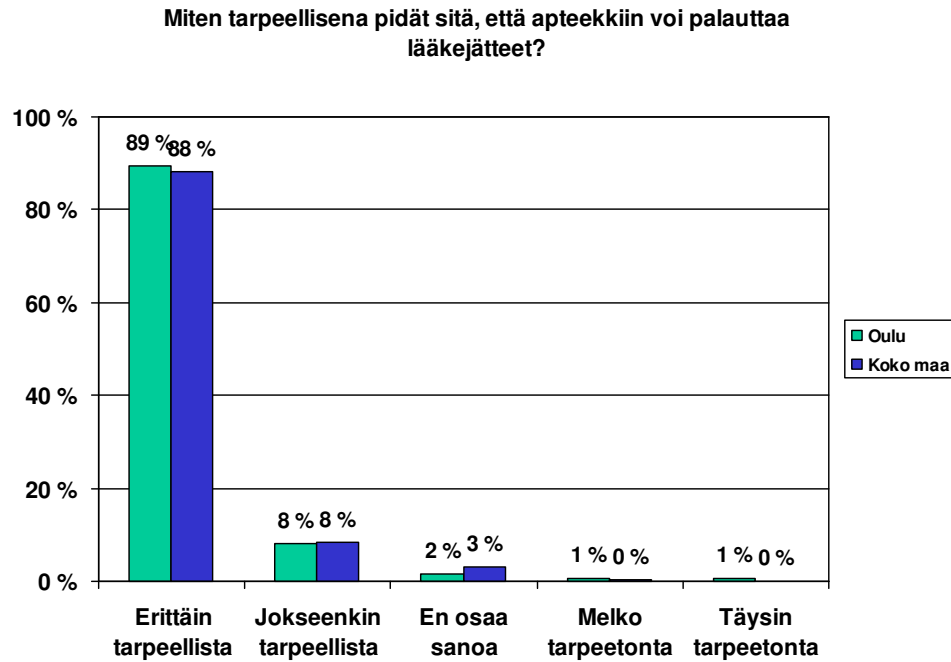
- Noin joka kymmenes (koko maassa 9 %, Oulussa 11 %) kertoi laittaneensa lääkettä ohjeiden vastaisesti tavallisten jätteiden sekaan tai viemäriin viimeisen vuoden aikana.
- Suurin osa näin toimineista (kaikista vastaajista 5 %, Oulussa 7 %) ei ole tiennyt, miten lääkettä kuuluisi palauttaa. Tämä kertoo siitä, että lääkettä palauttamisesta tarvitaan yhä lisää tietoa.
- Neljä sadasta (sekä koko maassa että Oulussa) kertoi hävittäneensä lääkettä ohjeiden vastaisesti, vaikka onkin tiennyt palautusmahdollisuudesta apteekkiin. Pääsyyinä mainitaan laiskuus, välinpitämättömyys, huolimattomuus, kiire, apteekin kaukainen sijainti, lääkkeiden vähäinen määrä ja lääkeaineen haitattomuus.

5.4 Lääkejätteiden palauttaminen apteekkiin

- Lähes kaksi kolmesta (koko maassa 61 %, Oulussa 60 %) palauttaa lääkejätteet aina apteekkiin.
- Noin joka kymmenes (koko maassa 12 %, Oulussa 9 %) vastaaja ei kuitenkaan palauta koskaan lääkejätteitä apteekkiin. Osalla heistä lääkejätettä ei kuitenkaan välttämättä synny, mikäli he käyttävät lääkepakkauksen sisällön aina loppuun saakka ja hävittävät tavallisen pakkauksen muun jätteen mukana (näin toimivien osuutta ei tässä kyselyssä selvitetty).

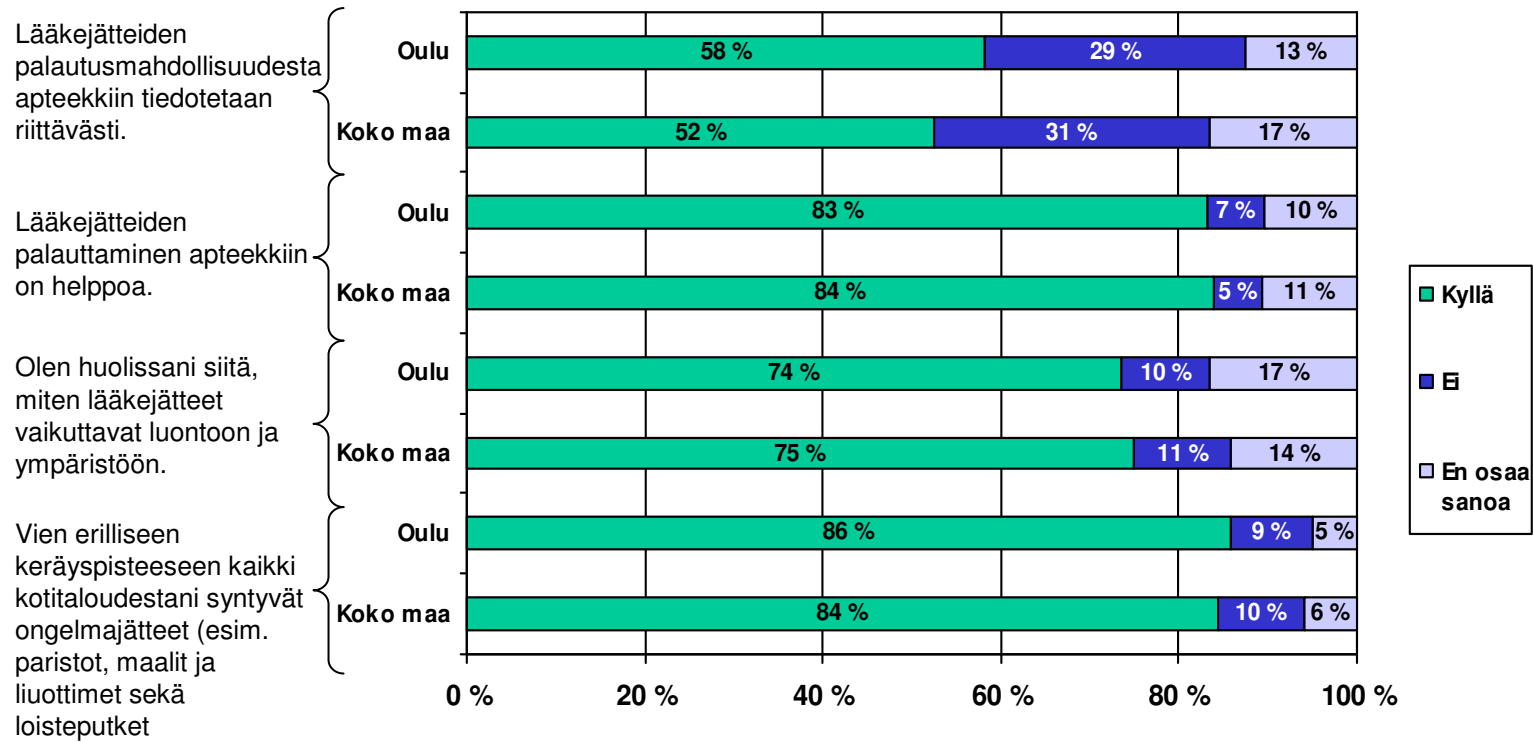
5.5 Lääkejätteiden palauttamisen tarpeellisuus

- Suomalaisista 88 % pitää lääkejätteiden palautusmahdollisuutta erittäin tarpeellisena. Kukaan ei sen sijaan pitänyt tätä mahdollisuutta täysin tarpeettomana. Tämä kertoo siitä, että suomalaiset pitävät lääkejätteiden oikeaa hävittämistä kaiken kaikkiaan erittäin tarpeellisena.
- Oulun osalta vastaukset vastasivat melko hyvin koko maan vastausten keskiarvoja.

5.6 Asenteet ja mielipiteet

Mielipiteitä lääkejätteistä

6 Kyselylomake

LÄÄKEJÄTEKYSELY

Tässä tutkimuksessa selvitetään käyttämättä jääneiden tai vanhentuneiden lääkkeiden (= lääkejätteiden) hävitystapoja Yliopiston Apteekin asiakkaiden keskuudessa.

1. Onko kotonasi tällä hetkellä vanhentuneita tai käytöstä poistettuja lääkkeitä?

- Kyllä
 Ei
 En osaa sanoa

2. Kuinka usein käytät läpi kaikkien kotonasi olevien lääkkeiden päiväykset (esim. lääkekaapin sisällön)?

- Vähintään kaksi kertaa vuodessa
 Kerran vuodessa
 Harvemmin
 En koskaan

3. Oletko viimeisten 12 kuukauden aikana laittanut lääkkeitä tavallisten jätteiden sekaan tai viemäriin?

- En ole laittanut
 Olen laittanut, koska en ole tiennyt muista vaihtoehdoista
 Olen laittanut, vaikka olenkin tiennyt muista vaihtoehdoista, miksi?

.....
.....
.....
.....

4. Palautat lääkejätteet apteekkiin

- Aina
 Useimmiten
 Joskus
 En koskaan

5. Miten tarpeellisenä pidät sitä, että apteekkiin voi palauttaa lääkejätteet

- Erittäin tarpeellista
 Jotseenkin tarpeellista
 En osaa sanoa
 Melko tarpeetonta
 Täysin tarpeetonta

6. Ota kantaa seuraaviin väitteisiin (1= kyllä, 2= ei, 3= en osaa sanoa)

Lääkejätteiden palautusmahdollisuudesta apteekkiin tiedotetaan riittävästi. 1 2 3

Lääkejätteiden palauttaminen apteekkiin on helppoa. 1 2 3

Olen huolissani siitä, miten lääkejätteet vaikuttavat luontoon ja ympäristöön. 1 2 3

Vien erilliseen keräyspisteeseen kaikki kotitaloudestani syntyvät ongelmajätteet (esim. paristot, maalit ja liuotteet sekä loisteputket). 1 2 3

Millaisia terveisiä tai toiveita haluat lähettää Yliopiston Apteekille liittyen lääkejätteiden palautukseen?

.....
.....
.....

TAUSTATIEDOT

Sukupuoli

- Mies
 Nainen

Ikä

- Alle 20-vuotta
 20–29-vuotta
 30–39-vuotta
 40–49-vuotta
 50–59-vuotta
 60–79-vuotta
 80-vuotta –

Elämäntilanne

- Opiskelija
 Työssä käyvä
 Työtön
 Eläkkeellä
 Poissa työstä muusta syystä (esim. vanhempainvapaa)

Kuinka usein käyt apteekissa?

- Useita kertoja kuukaudessa
 Noin kerran kuukaudessa
 Noin joka toinen kuukausi
 3-4 kertaa vuodessa
 1-2 kertaa vuodessa
 Harvemmin

Oletko Yliopiston Apteekin UNIIKKI-kanta-asiakas?

- Kyllä
 En

Käytätkö päivittäin jotakin reseptilääkettä?

- Kyllä
 En

Lämpimät kiitokset vastauksista!

www.yliopistonapteekki.fi

www.yliopistonapteekki.fi

